

Katrineholms-Kuriren 5 december 1952

Dans och violmusik uppväxt mel för berömda Vingåkersspelmannen

En för sin skicklighet i att hantera viol vid »Vifickvaggas söms känd Vingåkersspelmannen av violen» var stensprängaren Hjalmar Gabrielsson i Jonssons Åbrostugusara och ungdomsarbetsledare utanför samhällsarbetsmusik och syskonledd 1919. Men så hade han mycket att säga också om att hantera alla stansvaggas söms instrumentet Lomjans sviflansner-ömsopp-gutten Båda var värmländslupperglada omsorgset ning och sist nämnde känd Åbrostugugästör-hade i sin tur fått utstå och hämliget öpp-dervisning själv. Ole per för alla som vill titta på Bull, norrmannen som där och för berömda bl. a. skrivit Återjantarna spelmannen i Återjantarna-ellen. En glad berättare Hjalmar sönad och sedermera så Efteveckans samlade Gabriells Vingåker. sade allt sitt kapital på traktens ungdomsspelmans- <tennorskeolonin till hemmets världseshans syskomdes såda för Norway Amerika vilket svett på lömskenet till andeck musik i blodet inte blev någon större avstockvedsbrädd på armarna te undra på och framgångsrikt spelmansse och lättes som mat-numera vilken ödestuderaren Jonsson snart en led och glödfaldnad i musik Stockholm. Det var 75-åriga Hjalmar Gabrielsson som berättade om detta för barnen att få

holmsgård Hamgård förtfaran- de och hjälper till med rådgårdens arbete i Vingåkersam- hälle.

Liveförd underlydande herrgårdarna i tiden naturligtvis ses även om alla fick ut vad de hade överenskommit sig till, ärtemjöl etc.

Farfabotad landshövdinge häsblagligt

Enskott historiska sifrar- far kom till Gabriells väg.

75-åriga Hjalmar Gabrielsson, lever än och kan berättat livfullt och fascinerande om sin far och hur livet i en spelmansfamilj gestaltade sig på 1800-talet.

Jonsson var född i Värmland och var nio år gammal för första gången spelmannen vid ett bröllop. I spelkonsten övades han upp av den nämnde »guten», som betalade 3,000 kr. till Ole Bull för att få gå i lära hos honom. Jonsson hade lärt sig och framförde gärna konsertmusik till omväxling med allmogelåtarna, och det kan tänkas vara ett drag, som via Lomjans-gutten härstammar från den store norske tonsättaren Bull. Trots att Jonssons läromästare betalade så mycket för sin konst, spelade han aldrig för pengar. Han lät gärna stråken sjunga i lag med hr Gabrielssons fars fela, men då dansen var slut och spelmanspengarna skulle samlas in, stack han sitt instrument i lådan, tog sin hatt och gick utan att bevärda de skramlande silver- eller kopparmynter med en blick.

Jonsson fick spela på godsens

När det var baler på Vingåkersgodsen skickade man bud på den enkle stensprängaren, som kommit till Vingåker tillsammans med rallarlaget på stambanebygget, och trots att det fanns lärda musikanter från andra orter på dessa tillställningar, blev det Åbrostugans spelmannen som bestämde takten på dansgolvet.

trädde allt flera in genom den låga dörren, så att det kunde vara 30-40 st. som svängde runt till Gabriels fioltoner.

Oförglömliga spelmansträffar

Spelmansstämmorna i Åbrostugan är också minnesvärda företeelser. Då kom spelmannen från när och fjärran — t. o. m. ända från Jonssons hembygd Värmland — för att låta en natt eller två förflyta i tonernas värld. Speciellt kommer den gamle berättaren ihåg en gång, då spelmännen satt fram sex halvor öl på bordet på kvällen för att läska sig med. Kl. 6 på morgonen, när man lade ner stråkarna, stod alltsammans kvar orört. Det var ingen som haft tid att lägga ifrån sig fiolerna och dricka av förtäringen.

Vägfärande rastade hos Jonsson för att dansa

Men det behövde inte vara spelmansträff eller ungdomsbal för att det skulle dansas och spelas i Åbrostugan. Herrskapet i Vingåkerstrakten, som var ute och åkte häst och släde på vintern, oftast gästgivareskjuts, brukade nästan alltid stanna vid Åbrostugan, som ligger alldeles intill landsvägen, och det stod inte länge på förrän bergsprängaren var i gång med felan och gav takt och ton åt det danslystna resällskapet. Att både hr Gabrielsson och

den hederliga fadern att låna faderns fiol, som han bevakade mycket noga. I stället kom dagens intervjuobjekt att ägna sig åt munspelet, som på ett förträffligt sätt kompletterade faderns instrument. Och när fadern kallades till baler runt om i bygden, följde sonen Hjalmar med och trakterade sin mungiga, som han förresten än i dag drar en låt på ibland. Under sin tid som aktiv bygdespelmann, fick han lov att ha fyra munspelet med sig, stämde i olika tonarter, för att passa ihop med fiolen.

Det dagliga slitet . . .

Gabriel Jonsson kom som sagt med rallarna till Vingåker och blev bosatt där. Han arbetade som stenläggare på bl. a. Kjesäter, där han t. o. m. lade grunden till slottet omkring 1864. Den gamla slottsbyggnaden skulle ha varit belägen mellan stallet och nuvarande slottet. Även grunden till flera andra hus vid Kjesäter har han gjort. Dessutom arbetade han som stensprängare ute på gårdarna. Han var också med om att bygga Kongsvingers fästning i Norge, då han högg sten och trakterade fiolen med fart och kläm.

Hjalmar Gabrielsson, som bott 40 år i Åbrostugan, vilken han dock numera flyttat ifrån, började sitt förvärvsarbete vid Brene gård. Vidare har han varit i trädgårdarna vid Kjesäter hos greve de la Gardie. Han var även verksam som skulptör och målare. Han var också verksam som föreläsare och författare. Han var också verksam som föreläsare och författare. Han var också verksam som föreläsare och författare.

Denne hedersman brukade experimentera med att bota husdjur, och vid ett tillfälle hade själve landshövdingens i Värmland häst blivit sjuk och av veterinären förklarad obotlig. Domen blev: slaktas.

Landshövdingen fick emellertid höra talas om gubben Jonas, som sades kunna mer än andra, och lät sända bud efter »den kloke», som bodde cirka fyra mil från Karlstad. Han kom och fick hästen frisk. Landshövdingen blev glad- och veterinären ledsn.

Den senare föranstaltade om att »kvackaren» blev stämd och fick betala böter för sitt olagliga utövande av veterinäryrket. Böterna betalade emellertid landshövdingen, som till ytter mera visso erbjöd Jonas logi hos sig när han övervar rättegången.

Så nog kan man säga att Hjalmar Gabrielssons förfäder varit namnkunniga och kända personer, var och en på sin ort och inom sitt fack.

Ärr-Pe.